

تحقق یا عدم تحقق

بررسی میزان تحقق اهداف شاخهٔ کاردانش

از دیدگاه هنرآموزان شاغل

در هنرستان‌های کاردانش پسرانهٔ شهر اصفهان

مهدی ربیعی

کارشناس ارشد برنامه‌ریزی آموزشی

علی پیرمردیان

کارشناس ارشد برنامه‌ریزی آموزشی

چکیده

تحقیق حاضر «میزان تحقق اهداف شاخهٔ کاردانش را، از دیدگاه هنرآموزان شاغل در هنرستان‌های کاردانش پسرانهٔ شهر اصفهان در سال تحصیلی ۹۰-۸۹» بررسی نموده است. سؤال‌های اساسی پژوهش، به تفکیک اعتقادی، اخلاقی، فرهنگی، هنری، علمی - آموزشی، زیستی، سیاسی، اقتصادی و فنی - مهارتی، مورد مطالعه قرار گرفته است. روش تحقیق در این پژوهش، توصیفی از نوع پیمایشی است و ابزار اندازه‌گیری، پرسش‌نامهٔ محقق ساخته شامل ۷۱ سؤال براساس طیف لیکرت بوده است که جهت سنجش روایی ابزار اندازه‌گیری از روایی محتوایی استفاده گردیده و اعتبار آن براساس ضریب آلفای کرونباخ ۰/۹۶ محاسبه شده است.

نتایج حاصل از پژوهش نشان داد که مؤلفه‌های نه گانهٔ مورد بررسی، به جز مؤلفهٔ فنی - مهارتی، پایین‌تر از حد متوسط بوده‌اند. همچنین براساس یافته‌های جدول در خصوص ابعاد اعتقادی، اخلاقی، علمی - آموزشی، فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و فنی - مهارتی بر حسب مدرک تحصیلی هنرآموزان و در ابعاد اقتصادی و فنی - مهارتی بر حسب سابقهٔ خدمت هنرآموزان معنی‌دار بوده است.

کلیدواژه‌ها: کاردانش، مهارت، تکنیک، کارآموزی، هنرجویان، هنرآموزان.

مقدمه

نظام آموزش و پرورش به واسطه مؤسسات خود، کارکردهای جامعه‌پذیری و فرهنگ‌پذیری را بر عهده دارد. بدون افراد تعلیم و تربیت یافته، جامعه و فرهنگ و تمدن آن نمی‌تواند به بقا و دوام خود ادامه دهد. به علاوه بر منزلت مؤسسات آموزشی به دلیل اینکه عهده‌دار کشف، انتقال و مبادله دانش و معلومات جدیدند ترفیع یافته و ارزش فوق‌العاده پیدا کرده‌اند، به گونه‌ای که اکتشافات علمی و تکنولوژی حاصل از پژوهش‌ها و فعالیت‌های آموزشی در ارکان و نهادهای جامعه تأثیرات انقلابی و عمیق گذاشته است (علاقه‌بند، ۱۳۸۵).

در دنیای مبتنی بر اطلاعات و فناوری، به الگوی توسعه مبتنی بر منابع انسانی نیاز مبرم است. به دنبال انتشار اطلاعات جدید و فناوری اطلاعات، فرایندهای کار اکنون بیش از گذشته بر دانش تأکید می‌ورزند و کار تخصصی یعنی آن دسته از مشاغل تخصصی بالا از آموزش و پرورش رسمی به ویژه مهارت‌های نمادین و حرفه‌ای و به کارگیری فناوری اطلاعات، عامل اصلی برای هدایت آینده کاری نیروی انسانی محسوب می‌شود (پیوریا، ۲۰۰۵).

از مهم‌ترین هدف‌های توسعه متوازن آموزش متوسطه آماده‌سازی دانش‌آموزان دوره متوسطه برای اشتغال مولد و مفید و مقابله با بیکاری ناشی از نبود مهارت و آشنا نبودن با فرهنگ کار است. بر مبنای چنین هدفی، هم‌زمان با تغییر نظام آموزش متوسطه، شاخه‌گردانش با الهام از الگوی جدید آموزش‌های فنی و حرفه‌ای تأسیس شد، که علاوه بر دارا بودن و شمولیت اهداف کلی آموزش و پرورش، دارای اهداف اختصاصی فنی - مهارتی نیز بود. آموزش‌های مهارتی شاخه‌گردانش شامل هم جنبه‌های انسانی تعلیم و تربیت و هم جنبه‌های حرفه‌ای است و در بعد انسانی ارتقای سطح دانش و بینش عمومی دانش‌آموزان در زمینه‌های اجتماعی و فرهنگی را در پی دارد، در بعد حرفه‌ای نیز مهارت‌های تخصصی، کارآفرینی و ایجاد توانایی فنی انجام یک شغل را شامل می‌گردد (تکمیل همایون، ۱۳۸۱).

هنرجویانی که در شاخه‌گردانش تحصیل می‌کنند، پودمان‌های مهارت را مطابق برنامه آموزشی مربوط می‌گذرانند و در آزمون استاندارد مهارت در حرفه مربوطه شرکت می‌نمایند و در صورت توفیق، گواهی‌نامه مهارت دریافت می‌کنند. براساس اهداف شاخه‌گردانش که توسط دفتر آموزش و پرورش گردانش به تمامی مدارس ارائه گردیده است توانایی‌ها و مهارت‌های لازم برای انجام وظایف شغلی که در طول اجرای برنامه‌های آموزشی شاخه‌گردانش به دانش‌آموزان ارائه می‌شود دارای سه رکن است که عبارت‌اند از:

الف) مهارت‌های فنی؛

ب) مهارت‌های زندگی؛

ج) مهارت‌های یادگیری.

براساس آیین‌نامه آموزشی دوره سه ساله متوسطه، مصوب هیئت اجرایی نظام جدید آموزش متوسطه، دوره متوسطه به سه

شاخه تحصیلی (نظری، فنی و حرفه‌ای، گردانش) تقسیم می‌شود که هر کدام از شاخه‌ها مطابق با اهداف کلی آموزش و پرورش دارای اهداف مشترک و کلی‌اند. اهداف کلی دوره تحصیلی متوسطه، که در جلسه ۱۸۳ کمیسیون معین شورای عالی آموزش و پرورش مورخ ۷۷/۱۰/۱ به تصویب رسیده است، به این صورت بیان می‌شود: اهداف اعتقادی، اهداف اخلاقی، اهداف علمی - آموزشی، اهداف فرهنگی - هنری، اهداف اجتماعی، اهداف زیستی، اهداف اقتصادی و اهداف سیاسی هر کدام از شاخه‌های دوره متوسطه علاوه بر اهداف فوق دارای اهداف اختصاصی نیز هستند. اهم اهداف اختصاصی شاخه‌گردانش به شرح زیر است:

الف) تربیت نیروی انسانی در سطوح نیمه ماهر، ماهر و استاد کاری و سرپرستی برای بخش‌های صنعت، کشاورزی و خدمات؛
ب) احراز آمادگی نسبی به منظور ادامه تحصیل در رشته‌های خاص علمی - کاربردی (ملکی، ۱۳۸۷).

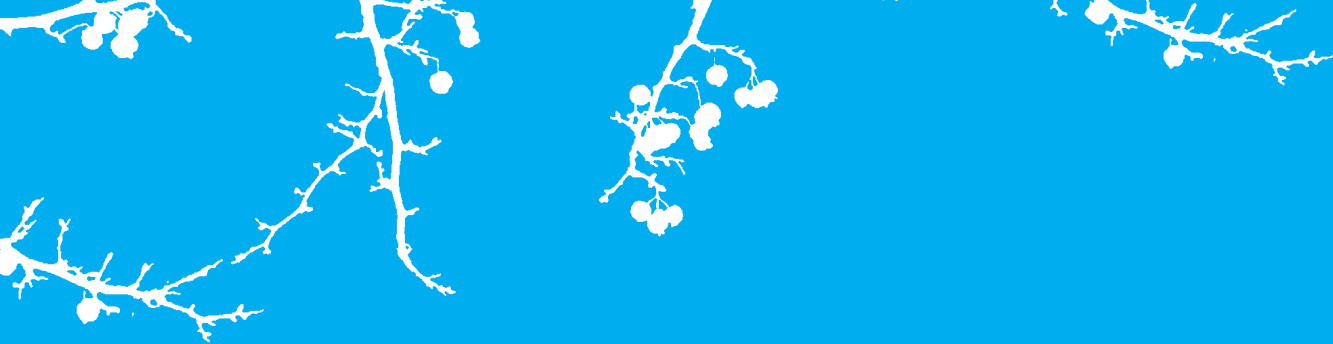
همان‌طور که اهداف اختصاصی شاخه‌گردانش در قالب رشته‌های مهارتی بیان می‌شود، در این پژوهش نیز، اهداف به صورت اهداف فنی - مهارتی بیان می‌شود. اما باید توجه داشت که تصویب و ابلاغ اهداف به تنهایی کافی نیست و مسئله مهم‌تر دستیابی به این اهداف و شناسایی عوامل مؤثر در تحقق آنهاست که همواره باید مدنظر مسئولان و کار به‌دستان آموزش و پرورش قرار گیرد.

هدف کلی پژوهش

بررسی میزان تحقق اهداف شاخه‌گردانش از دیدگاه هنرآموزان شاغل در هنرستان‌های گردانش پسرانه شهر اصفهان در سال تحصیلی ۹۰ - ۱۳۸۹

سوالات اساسی پژوهش

۱. تحقق اهداف شاخه‌گردانش در بعد اعتقادی تا چه میزان است؟
۲. تحقق اهداف شاخه‌گردانش در بعد اخلاقی تا چه میزان است؟
۳. تحقق اهداف شاخه‌گردانش در بعد علمی - آموزشی تا چه میزان است؟
۴. تحقق اهداف شاخه‌گردانش در بعد فرهنگی - هنری تا چه میزان است؟
۵. تحقق اهداف شاخه‌گردانش در بعد اجتماعی تا چه میزان است؟
۶. تحقق اهداف شاخه‌گردانش در بعد زیستی تا چه میزان است؟
۷. تحقق اهداف شاخه‌گردانش در بعد سیاسی تا چه میزان است؟
۸. تحقق اهداف شاخه‌گردانش در بعد اقتصادی تا چه میزان است؟

رشته‌ها) داشته‌اند و به سهولت جذب شده‌اند. همچنین وی بیان می‌کند به دانش‌آموزان سایر رشته‌ها در هنگام تحصیل مهارت‌های لازم ارائه نشده و برنامه هدایت تحصیلی دانش‌آموزان رشته‌های غیرفنی ناقص بوده است.

روش پژوهش

در پژوهش حاضر، پژوهشگر بدون دستکاری خاصی و با مراجعه به آزمودنی‌ها نظرات آنها را در مورد سؤالات جویا شده و سعی کرده است، با ارائه گزارشی عینی از واقعیات موجود، به توصیف و دسته‌بندی اطلاعات بپردازد (سلیمی، ۱۳۷۶). بنابراین محتوای آن توصیفی است و از آنجایی که پژوهشگر از طریق پرسش‌نامه به بررسی عقاید، نظرات، افکار و توجیهات افراد مورد نظر می‌پردازد و اهداف را بررسی می‌کند، تحقیق پیمایشی است.

جامعه، نمونه آماری و روش نمونه‌گیری

در پژوهش حاضر، جامعه آماری شامل کلیه هنرآموزان شاغل در هنرستان‌های کاردانش پسرانه نواحی پنج‌گانه و جی شهر اصفهان است که ۵۵۴ نفر بوده‌اند. نمونه مورد نظر با استفاده از روش‌های آماری ۱۷۰ نفر بودند. روش نمونه‌گیری در این پژوهش تصادفی، خوشه‌ای و دو مرحله‌ای است. به منظور انتخاب نمونه‌های آماری ابتدا از بین نواحی پنج‌گانه و جی شهر اصفهان نواحی ۱ و ۲ و جی به صورت تصادفی انتخاب شد. سپس از بین هنرستان‌های پسرانه کاردانش در نواحی مورد مطالعه تعدادی از هنرستان‌ها نیز به صورت تصادفی انتخاب شد و در هر هنرستان پرسش‌نامه بین کلیه هنرآموزان توزیع و جمع‌آوری گردید.

ابزار اندازه‌گیری و روش تجزیه و تحلیل داده‌ها

ابزار اندازه‌گیری در این پژوهش، پرسش‌نامه محقق ساخته شامل ۷۱ سؤال است و براساس طیف لیکرت تنظیم گردیده است. تجزیه و تحلیل داده‌های پژوهش در دو سطح آمار توصیفی و آمار استنباطی صورت گرفته است. در سطح آمار توصیفی از فراوانی، درصد، میانگین و انحراف معیار و در سطح آمار استنباطی از آزمون‌های t تک متغیره، تحلیل واریانس چندمتغیره (مانوا) و آزمون توکی استفاده شده است.

آزمون t تک متغیره: هدف از اجرای این آزمون مقایسه میانگین نمره هر یک از مؤلفه‌های نه گانه پژوهش با میانگین فرضی

۹. تحقق اهداف شاخه کاردانش در بعد فنی - مهارتی تا چه میزان است؟

۱۰. آیا میان نظریات هنرآموزان با توجه به ویژگی‌های جمعیت‌شناختی در خصوص تحقق اهداف شاخه کاردانش به تفکیک (اعتقادی، اخلاقی، علمی - آموزشی، فرهنگی - هنری، اجتماعی، زیستی، سیاسی، اقتصادی، فنی - مهارتی) وجود دارد؟ با توجه به موضوع و سؤالات اساسی در این زمینه به تحقیقات داخلی و خارجی اشاره می‌شود:

زهرایی (۱۳۷۶) در تحقیقی به بررسی چگونگی توسعه آموزش‌های مهارتی شاخه کاردانش نظام جدید متوسطه از دیدگاه کارشناسان و دانش‌آموزان استان ایلام در سال تحصیلی ۷۶-۷۵ پرداخت و نتایج نشان داد که رشته‌های هنرستان کاردانش براساس نیاز منطقه و بازار کار تأسیس شده و مقبولیت اجتماعی و فرهنگی استان، یادگیری این مهارت‌ها را در اولویت قرار داده است.

ماهرویی (۱۳۷۷) در پژوهشی با عنوان «بررسی میزان تحقق اهداف سیاسی دانش‌آموزان متوسطه و عوامل مؤثر در آن در شهرستان‌های تهران» نقش مدرسه و تأثیر آن بر آگاهی‌های سیاسی دانش‌آموزان را بررسی کرده و بیان داشته است. مدرسه، که باید در فراگیری و شناخت مسائل سیاسی دانش‌آموزان تأثیر داشته باشد. در این شهرستان در دادن بینش سیاسی رضایت‌بخش نبوده است.

از مهم‌ترین هدف‌های توسعه متوازن آموزش متوسطه آماده‌سازی دانش‌آموزان دوره متوسطه برای اشتغال مولد و مفید و مقابله با بیکاری ناشی از نبود مهارت و آشنا نبودن با فرهنگ کار است

اورک (۱۳۷۷) در پژوهشی به بررسی عوامل مؤثر در دستیابی به اهداف اجتماعی دوره متوسطه از دیدگاه مدیران، دبیران و دانش‌آموزان دوره متوسطه ایزده در سال تحصیلی ۷۷-۱۳۷۶ پرداخته و به این نتیجه رسیده است که از نظر مدیران و دبیران و دانش‌آموزان، عوامل آموزشی بر تحقق اهداف اجتماعی نوجوانان تأثیر دارد.

تحقیق سارکلاریو (Sakellario) (۲۰۰۳) نشان داد دانش‌آموخته‌های (فارغ‌التحصیلان) رشته‌های فنی و حرفه‌ای جهت جذب در بازار کار و استخدام شرایط مناسب‌تری (نسبت به بقیه

یا میانگین جامعه است.

آزمون تحلیل واریانس: هدف از اجرای این آزمون مقایسه مؤلفه‌های نه گانه براساس متغیرهای مدرک تحصیلی و سابقه خدمت است.

آزمون توکی: هدف از اجرای این آزمون مقایسه زوجی مؤلفه‌های نه گانه تحقیق براساس مدرک تحصیلی و سابقه خدمت هنرآموزان است.

سوالات اساسی پژوهش

سؤال اول: تحقق اهداف شاخه کاردانش در بعد اعتقادی از دیدگاه هنرآموزان شاخه کاردانش پسرانه شهر اصفهان تا چه میزان است؟

سؤال دوم: تحقق اهداف شاخه کاردانش در بعد اخلاقی از دیدگاه هنرآموزان شاخه کاردانش پسرانه شهر اصفهان تا چه میزان است؟

سؤال سوم: تحقق اهداف شاخه کاردانش در بعد علمی - آموزشی از دیدگاه هنرآموزان شاخه کاردانش پسرانه شهر اصفهان ناحیه تا چه میزان است؟

سؤال چهارم: تحقق اهداف شاخه کاردانش در بعد فرهنگی - هنری از دیدگاه هنرآموزان شاخه کاردانش پسرانه شهر اصفهان تا چه میزان است؟

سؤال پنجم: تحقق اهداف شاخه کاردانش در بعد اجتماعی از دیدگاه هنرآموزان شاخه کاردانش پسرانه شهر اصفهان تا چه میزان است؟

سؤال ششم: تحقق اهداف شاخه کاردانش در بعد زیستی از دیدگاه هنرآموزان شاخه کاردانش پسرانه شهر اصفهان تا چه میزان است؟

سؤال هفتم: تحقق اهداف شاخه کاردانش در بعد سیاسی از دیدگاه هنرآموزان شاخه کاردانش پسرانه شهر اصفهان تا چه میزان است؟

سؤال هشتم: تحقق اهداف شاخه کاردانش در بعد اقتصادی از دیدگاه هنرآموزان شاخه کاردانش پسرانه شهر اصفهان تا چه میزان است؟

سؤال نهم: تحقق اهداف کاردانش در بعد فنی - مهارتی از دیدگاه هنرآموزان شاخه کاردانش پسرانه شهر اصفهان تا چه میزان است؟

سؤال دهم: آیا میان هنرآموزان، با توجه به ویژگی‌های جمعیتی شناختی، در خصوص تحقق اهداف شاخه کاردانش به تفکیک تفاوت وجود دارد؟

بحث و نتیجه‌گیری

۱. میزان تحقق اهداف شاخه کاردانش در بعد اعتقادی از سطح متوسط کمتر است. بنابراین باید توجه داشت که دین و مذهب در حقیقت مقررات زندگی فردی و اجتماعی را در بردارند و کیفیت رابطه انسان با خداوند، با خود، با هم‌نوعان و با طبیعت و اشیا را معین می‌کند. فرهنگ دینی و مذهبی هر جامعه عمده‌تاً ارزش‌ها و معیارهای ارزشی آن جامعه را تعیین می‌کند. از این رو بر سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان امر تعلیم و تربیت است که از دین و مذهب که مطلوب و مورد احترام جامعه است به خوبی آگاه باشند و بتوانند هنگام طرح مباحث اعتقادی و برنامه‌های دینی موانعی را که احتمالاً وجود خواهد داشت مرتفع نمایند...

۲. میزان تحقق اهداف شاخه کاردانش در بعد اخلاقی از سطح متوسط کمتر است. سؤال اساسی در این باره این است که چرا و بر اثر چه عواملی این اهداف محقق نشده‌اند و ضعف کجاست؟ باید اذعان کرد که ضرورت تربیت انسان در این نکته نهفته است که حیات فرد صرفاً اقتصادی نیست بلکه از جنبه‌های عاطفی و اخلاقی نیز برخوردار است. بنابراین لازم است از ابتدای ورود فراگیران به مدرسه تصویری از رفتار اخلاقی و اصولی که بر آن حاکم است و توسط عاملی صاحب رأی به نحو عقلانی پذیرفته شده است در ذهن فراگیران شکل گیرد تا زمانی که وارد جامعه می‌شود، رفتارهای خود را تحت کنترل داشته باشد. هدف از اهداف اخلاقی تربیت این است که رفتار و کنش دانش‌آموزان مورد توجه تربیت قرار گیرد به طوری که به اصلاح و تکامل انسانی آنان بینجامد. بنابراین از جمله عوامل مؤثر در بعد اخلاقی تربیت نقشی است که

برنامه‌ریزان، مربیان و اجراکنندگان تربیت بر عهده دارند.

۳. تحقق اهداف شاخه‌ کاردانش در بعد علمی - آموزشی را پایین‌تر از حد متوسط نشان داد. در این خصوص باید توجه داشت که علم در طول تاریخ چراغی روشنگر بوده و چشم انسان را نسبت به اسرار خلقت و مجهولات انسانی و طبیعت باز نموده است. بنابراین بر متولیان امر تعلیم و تربیت است که نگرش و دیدگاهی در دانش‌آموزان به وجود آورند که برای علم اصالت و ارزش قائل شوند و فعالیت‌های علمی را به سبب قداست خاص خود علم انجام دهند و بالاخره علم را چنان بدانند که ضمن آنکه آنها را توانمند می‌نماید، در جهت خوب شدن آنها نیز مؤثر باشند. در خصوص تربیت دانش‌آموزان شاخه‌ کاردانش از جنبه علمی باید اهداف به گونه‌ای تنظیم گردند که وضع عمومی، رشد، استعداد، رغبت و نیاز آنها مدنظر قرار گیرد. مؤلفان کتب شاخه‌ کاردانش باید تقاضاهای ناشی از برنامه‌های درسی نامتناسب را از بین ببرند زیرا آشکارا مشاهده می‌شود که آثار این گونه آموزش‌ها به زودی از خاطر فراگیران محو می‌شود و در زمان محدودی فقط برای گذراندن امتحان از آنها استفاده می‌کنند.

نکته آخر اینکه چنین آموزش‌ها و انتقال مفاهیم، همچنین مطالب یکسان در مقیاس یکنواخت اجرا می‌شود که با کاستی‌های بسیاری همراه است. زیرا نبودن توازن بین امکانات مناطق مختلف باعث سردرگمی و حتی ندانستن بسیاری از مطالب و مفاهیم می‌شود.

۴. تحقق اهداف شاخه‌ کاردانش در بعد فرهنگی - هنری را پایین‌تر از حد متوسط تعیین نمود. میانگین این بعد از اهداف نیز مانند دیگر ابعاد ذکر شده میزان پایینی را نشان می‌دهد که باید علل و عوامل آن را جست‌وجو نمود. باید اذعان کرد که هدف‌های فرهنگی زمانی مفید خواهد بود که به طرز خلاق سازمان یافته باشند و با طرح و برنامه به شیوه‌ای صحیح به اجرا درآیند و همانند تمامی برنامه‌های رسمی دارای سیستم ارزیابی و سنجش باشد و از محتوایی برخوردار باشد که فراگیران از این طریق سهل‌تر و سریع‌تر به هدف‌های مورد نظر دسترسی پیدا کنند.

۵. میزان تحقق اهداف شاخه‌ کاردانش در بعد اجتماعی پایین‌تر از سطح متوسط بوده است. باید توجه داشت که زندگی اجتماعی امروزه ایجاب می‌کند که هنرجویان برای مواجهه با جامعه‌ای که در آن زندگی می‌کنند، مهارت‌های لازم را کسب نمایند. نظام آموزش و پرورش باید زمینه‌های لازم را در وجود آنها با آموزش‌های متناسب

به وجود آورد و آنها را طوری آماده کند که اولاً توانایی‌های لازم را برای زندگی متعادل کسب کنند و در برابر مسائل زندگی درمانده نباشند، ثانیاً از طریق تربیت، در ساختن جامعه مطلوب، نقش خود را به خوبی ایفا نمایند. نوجوانان نمی‌توانند مسیر حیات خویش را مستقل ادامه دهند و زندگی را در تنهایی دنبال کنند و ناگزیرند به دریای جامعه بپیوندند و با دیگران بودن را آغاز کنند. از این رو در بیان اهداف اجتماعی رابطه فرد با دیگر هم‌نوعانش مطرح می‌گردد. ۶. میزان اهداف شاخه‌ کاردانش در بعد زیستی از سطح متوسط کمتر بوده است. در این زمینه باید توجه داشت که هنرجویان از نظر دوران رشدی، مراحل حساس خویش را طی می‌نمایند و وقت قابل توجهی از عمر آنان در مدرسه سپری می‌گردد. لذا توجه به بهداشت مدارس، بهداشت فردی، جمعی و سلامتی کامل جسمانی آنان اهمیت پیدا می‌نماید. در مدارس، دانش‌آموزان از طبقات مختلف با روش‌های زندگی متفاوت فردی و فرهنگ‌های خانوادگی مختلف دور هم جمع می‌شوند و از لحاظ بهداشتی گاهی برای مدرسه مشکلاتی به بار می‌آورند و سلامت دیگران را به خطر می‌اندازند.

در این راستا مدارس دارای بزرگ‌ترین گروه‌های سازمان‌یافته فرهنگی هستند که می‌توانند نقش مهمی را در آموزش صحیح بهداشت فردی و اجتماعی به دانش‌آموزان بر عهده گیرند. مسئله دیگری که در اهداف زیستی به آن پرداخته می‌شود نقش مهمی است که ورزش در جلوگیری از بیماری‌ها (با توجه به تغییری که در بدن ایجاد می‌نماید) ایفا می‌کند. لذا ضروری است در شاخه کاردانش به ورزش با دید مثبت نگریسته شود و مقدمات و امکانات لازم جهت پرداختن به آن فراهم گردد. مسئله مهم دیگر مرتبط با ورزش، بحث ارتباط والدین با مربی ورزش است. در این رابطه بر هنرستان‌های کاردانش است که به اولیا کمک کنند تا به اهمیت ورزش پی ببرند. همچنین ارتباط بین مربی ورزش و اولیا می‌تواند تجارب ارزنده‌ای برای هنرجویان، مربی و اولیا داشته باشد.

۷. میزان تحقق اهداف شاخه کاردانش در بعد سیاسی از سطح متوسط کمتر بوده است. در این باره باید اذعان کرد که اگر فراگیران نظام آموزشی یک جامعه کوتاه بین باشند و بسته فکر کنند و مسائل را متحجرانه مورد مطالعه قرار دهند بدون شک توسعه‌ای در آن جامعه صورت نمی‌گیرد. مسلماً عکس مسئله نیز درست خواهد بود. اگر جامعه‌ای فراگیران ژرف‌اندیش و به لحاظ سیاسی آزاداندیش داشته باشد توسعه در آن جامعه روند صعودی خود را در ابعاد متعدد طی خواهد نمود. بنابراین به لحاظ سیاسی اهدافی

که برای دوره متوسطه در شاخه‌های مختلف در نظر گرفته شده است باعث تربیت استان‌های دموکرات خواهد بود. چرا که فراگیران این دوره حساس اگر قرار است پس از فراغت از تحصیل، عهده‌دار شغلی باشند باید ویژگی‌هایی در آنها به وجود آورد که با کسب آنها از لحاظ سیاسی، بتوان عنوان دموکرات بودن را برای آنها به کار برد.

زندگی اجتماعی امروزه ایجاب می‌کند که هنرجویان برای مواجهه با جامعه‌ای که در آن زندگی می‌کنند، مهارت‌های لازم را کسب نمایند

۸. میزان تحقق اهداف شاخه کاردانش در بعد اقتصادی از سطح متوسط کمتر بوده است. در این خصوص نیز باید توجه داشت آماده کردن هنرجویان شاخه کاردانش برای ایجاد یک نظام اقتصادی متن و مبتنی بر عدالت اجتماعی از اهداف مهم نظام آموزش و پرورش محسوب می‌گردد و به همین جهت است که اهداف اقتصادی در همه دوره‌های تحصیلی مورد توجه برنامه‌ریزان و متخصصان آموزش و پرورش قرار گرفته است لذا باید کوشش نمود که فراگیران به تدریج در طول این دوره‌ها، یادگیری‌های لازم را جهت کسب اقتصاد سالم به دست آورند تا بتوانند زندگی مادی خود را اداره کنند و از سوی دیگر قادر باشند نقش خود را در سازندگی و توسعه اقتصادی جامعه به خوبی ایفا کنند و با تولید مناسب و توزیع عادلانه و مصرف درست، زمینه لازم را برای رسیدن به کمال مطلوب در جامعه فراهم سازند اما همان‌طور که در این پژوهش، یافته‌ها نشان می‌دهد تحقق اهداف اقتصادی در شاخه کاردانش سطح پایینی را نشان می‌دهد و دلایلی چند در این امر دخیل هستند که عبارت‌اند از:

الف) شناسایی و هدایت نکردن استعدادها برای رشته‌های مختلف کاردانش؛

ب) آشنایی نبودن هنرجویان با حرف و مشاغل موجود؛

ج) نداشتن اطلاعات در زمینه اقتصاد سالم و مشاغل مختلف موجود؛

د) کمبود مفاهیم در زمینه مسائل اقتصاد در کتب و محتوای آموزشی؛

ه) نداشتن توجه کافی برنامه‌ریزان به نحوه تدوین صحیح اهداف اقتصادی مناسب با نیازهای بخش صنایع و بازار کار؛

و) جدایی دنیای تحصیلی با محیط‌های واقعی کار. بحث و تفسیر مربوطه به بررسی میزان تحقق اهداف فنی - مهارتی

۹. میزان تحقق اهداف شاخه کاردانش در بعد فنی مهارتی در سطح متوسط کمتر بوده است. اگرچه میزان تحقق اهداف فنی - مهارتی در مقایسه با دیگر اهداف سطح بالاتری را نشان می‌دهد اما باید نکاتی را در این زمینه بیان کرد. متأسفانه طی برنامه‌های دوم و سوم توسعه همانند سال‌های قبل از انقلاب، به طور جدی به اهداف و منظورهای آموزشی مهارتی و فنی توجه لازم معمول نشده است. واقعیت این است که شیوه‌ها، مواد، ماشین‌آلات و ابزار کار در مشاغل فنی جامعه به طور مداوم در حال تغییر، تحول و تکامل است و آموزش‌های شاخه کاردانش به دلیل عوامل متعدد از جمله کمبود اعتبارات، استمداد نگرفتن از فناوری جدید و تجهیزات مدرن وسایل کار، نتوانسته است خود را با این تحولات هم‌گام نماید. بنابراین برای استفاده از فناوری جدید در صنایع باید در شاخه کاردانش توازن بین قابلیت‌های فنی و تخصصی لازم و در حال آموزش برقرار نمود و به عبارت دیگر، توازن بین محیط‌های کار و بخش آموزش یا محیط تحصیلی برقرار کرد.

۱۰. مقایسه میانگین تحقق اهداف شاخه کاردانش از نظر هنرآموزان برحسب مدرک تحصیلی نشان داد که بین نظرات آنها در خصوص اهداف اعتقادی، اخلاقی، علمی - آموزشی، فرهنگی - هنری، اجتماعی، اقتصادی و فنی - مهارتی تفاوت معنادار بوده اما در خصوص اهداف زیستی و اهداف سیاسی معنادار نبوده است. همچنین مقایسه میانگین تحقق اهداف شاخه کاردانش از نظر هنرآموزان نشان داد که بین نظرات آنها در خصوص اهداف اقتصادی و فنی - مهارتی تفاوت معنادار بوده اما در خصوص اهداف اعتقادی، اخلاقی، علمی - آموزشی، فرهنگی - هنری، اجتماعی، زیستی و سیاسی تفاوت معنادار نبوده است.

منابع: در دفتر مجله موجود است